

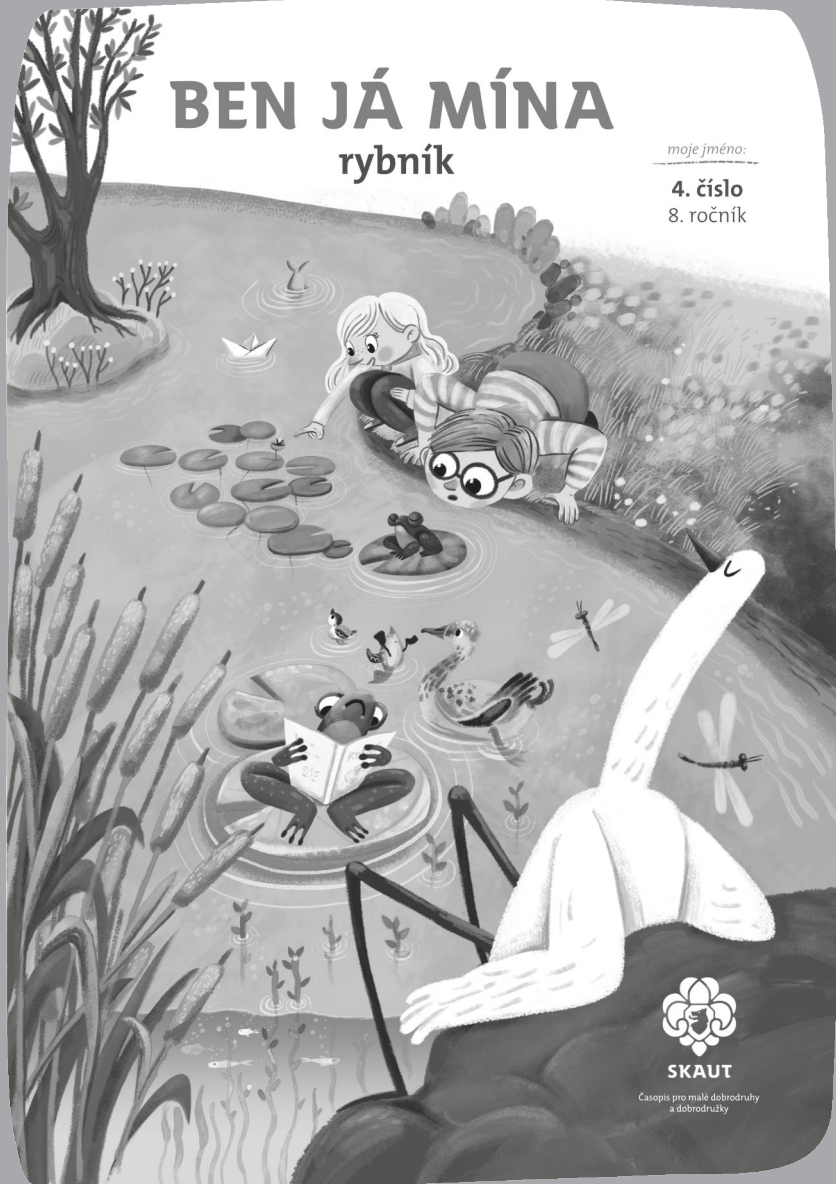
METODICKÁ PŘÍLOHA

k časopisu Ben Já Mína
DUBEN 2024

BEN JÁ MÍNA rybník

moje jméno: _____

4. číslo
8. ročník

SKAUT

Časopis pro malé dobrodruhy
a dobrodružky

Ben Já Mína – Rybník

Nabízíme vám metodickou přílohu k dubnovému číslu časopisu Ben Já Mína ve školním roce 2023/2024. Je to již třicátá devátá metodika od začátku vydání časopisu (nejen) pro skautské předškoláky – benjamínky. Přílohu si můžete vytisknout nebo přečíst online, vedoucím benjamínkovských skupin by měla chodit s časopisem v balíku vytištěná. Pokud se tak náhodou neděje, dejte nám vědět. Metodika je opět nachystaná tak, aby se dala každá rubrika tisknout na samostatný list. Všechny metodiky jsou nyní ke stažení na webu: benjamina.skaut.cz/metodiky-k-casopisu.

Hlavním smyslem této přílohy je pomoci vám – vůdcům a vůdkyním, rodičům či učitelkám a učitelům či průvodcům, aby se vám s časopisem Ben Já Mína pracovalo co nejlépe a abychom se s vámi podělili o tipy, které se do časopisu přímo nevešly nebo svým charakterem nehodily. Doufáme, že vám tato příloha bude k užítku.

Jednotlivé rubriky v časopisu jsme propojili s Pracovními listy pro benjamínky, ke stažení je najdete na adrese: krizovatka.skaut.cz/oddil/program/benjaminci/pesinky. Koupit je můžete v pražském Junshopu nebo přes e-shop na adrese www.junshop.cz či www.obchod.skaut.cz.

Ben Já Mína na sociálních sítích

Najdete nás na Facebooku – kanál/stránka

BEN JÁ MÍNA: [facebook.com/benjamina.casopis](https://www.facebook.com/benjamina.casopis)

a na Instagramu: [instagram.com/casopis.benjamina](https://www.instagram.com/casopis.benjamina)

Symbolický rámeček čísla

Dubnové číslo nás zavede k rybníku. Společně s Benem a Mínou se ponoříme pod hladinu rybníka a prozkoumáme, jak to tu žije. Vytvoříme si čističku vody, z přírodního materiálu budeme tvořit mistrovská díla a sestavíme si žabí zátiší. Čeká nás také výroba papírové žáby a návod na báječnou hru Nebe, peklo, žába. Chybět také nebude recept na mňamozní rybičkovou pomazánku.

Pokud máte svůj vlastní symbolický rámeček a nehodí se vám pracovat s nějakým dalším, klidně pokračujte, jak jste zvyklí. Aktivita, které časopis nabízí, můžete s dětmi využít k hraní, tvoření i experimentování.

Zpětná vazba

Neustále od vás sbíráme zpětnou vazbu. A protože je stále co vylepšovat, jsme za vaše odezvy vděční. Na základě nich pak upravujeme zadání, práci se symbolickým rámečkem i metodikou. Je to rozhodně užitečné a moc vám za ně děkujeme. Za jakékoliv nápady, postřehy a komentáře budeme velmi rádi. Napsat nám můžete na e-mail ada.matouskova88@gmail.com. Předem vám děkujeme!

Autoři a autorky:

Adéla Matoušková (šéfredaktorka),
Míša Kukačková (editorka), Alena Schagen (editorka), Klára Sotonová, Klára Břicháčková, Karolína Soukupová, Barbora Valecká

Cíle časopisu

1. časopis vede k osobnímu rozvoji

- 1.1. vede k aktivní činnosti a poznávání světa
 - 1.1.1. nabízí podnětový materiál, který vede k činnostem, skrze které benjamínci poznávají svět všemi smysly (v rámci jednoho čísla mimo zraku dalšími dvěma) a prostřednictvím pohybu (v každém čísle)
 - 1.1.2. každé číslo pomáhá rozvíjet vztah k přírodě, aktivní pobyt v ní a její poznávání
 - 1.1.3. každé číslo podporuje zapojování dětí do přirozených činností (pomáhám s...)
- 1.2. podporuje všestranný osobní rozvoj v návaznosti na činnost oddílů
 - 1.2.1. rozvíjí estetické vnímání světa, nabízí nepravoplanový obrazový doprovod, v rámci ročníku používá ilustrace ilustrátorů
 - 1.2.2. především v rámci skupinových činností nabízí v rámci dvou po sobě jdoucích čísel rovnoměrně rozvoj v těchto oblastech:
 - hrubá motorika (pohyb)
 - jemná motorika
 - samostatnost a sebeobsluha
 - jazykové a další kognitivní kompetence dítěte
 - řešení různých situací
 - oblast sociální
 - oblast emocionální
 - 1.2.3. především v rámci skupinových činností nabízí v rámci dvou po sobě jdoucích čísel rovnoměrně rozvoj v oblastech:
 - hudební
 - výtvarná / tvořivá
 - literárně-dramatická
 - pohybová
- 1.3. podporuje život v oddíle podle zákona benjamínků
 - 1.3.1. podporuje děti ve skupinové činnosti – hra s dalšími dětmi, vnímání druhých, základy empatie
 - 1.3.2. podporuje vedoucí dle vodítek pro výchovu benjamínků (viz metodika Benjamínci).
V roce 2021/2022 především: Vedu benjamínka k tomu, aby mohl být 1) kamarádem a 2) mohl zkoumat, objevovat a žasnout

2. časopis podporuje efektivitu skautských výchovných nástrojů

- 2.1. podporuje používání výchovných nástrojů pro benjamínky
 - 2.1.1. prostřednictvím obsahu pro děti nebo instrukcí pro vedoucí odkazuje v metodice každého čísla na Pracovní listy příj./nebo Pěšinky
 - 2.2. nabízí inspiraci a podporu pro vedoucí pracující s benjamínky
 - 2.2.1. s ohledem na důležitost metodiky, která s časopisem vychází, masivně komunikuje její existenci a správné používání
 - 2.2.2. nabízí podnětový materiál pro skupinovou činnost dětí v rámci skautské schůzky, vedoucí jej může využít jako podklad pro program schůzky – obsah odpovídá cílům zapsaným výše v části „Osobní rozvoj“
 - 2.2.3. může nabízet také podnětový materiál pro individuální činnost dětí v rámci skautské schůzky nebo mimo ni (samostatně nebo s dospělým) – obsah odpovídá cílům zapsaným výše v části „Osobní rozvoj“
- ## 3. časopis podporuje pocit sounáležitosti se skautským hnutím
- 3.1. představuje skautské hnutí jako zajímavou a atraktivní komunitu
 - 3.1.1. přináší informace a aktivity z jiných oddílů benjamínků (vhodnou formou)
 - 3.1.2. seznamuje se základní skautskou symbolikou
 - 3.2. zaujme a udrží děti pro plnohodnotnou skautskou činnost v navazující výchovné kategorii
 - 3.2.1. nabízí atraktivní a věku přiměřené podněty, tam kde by mohlo být sporu o přiměřenost/ riziko použití pro věk nepřiměřené formy, vysvětluje v instrukcích pro vedoucí, jak aktivitu pojmout, aby mu odpovídala

1 • Rybník

Janka, Ben, Mína a vietnamský chlapec Tran se sejdou v klubovně. Venku krásně svítí sluníčko a Míne, Jance i Tranovi se zamlouvá nápad, že půjdou k rybníku. Jen Ben si není jistý, co budou u rybníka dělat. Na to Tran Benovi řekne, že vzal s sebou nějaké kelímky, a zkusí společně vymyslet nějakou hru. Mína vidí kamínky a napadne ji, že by si mohli dát závod v tom, kdo kámen dohodí nejdál. Ben už si nemyslí, že se u rybníka bude nudit, a těší se, že si to s Benem a Mínou u rybníka užijí.

Vyprávění příběhu

Převyprávějte si s dětmi celý příběh v krátkém komiksu. Můžete k vyprávění použít „mluvící“ předmět – například kamínek. Ten, kdo drží předmět, může jako jediný mluvit a má možnost, chce-li ji využít, odvyprávět kousek příběhu. Poté kamínek může předat dál.

Co se děje v rybníce a v jeho okolí

Celý příběh se točí kolem rybníka. Ukažte si s dětmi, jak to vypadá u rybníka. Můžete si povídat o tom, co žije v rybníce i jeho okolí za zvířátka a hmyz. Povídání můžete také stočit k tomu, zda děti plavou v rybníce nebo na něm v zimě bruslí či chodí s někým dospělým na ryby. Na suchu si můžete předvést plavecké styly.

Hraní her

Zahrajte si s dětmi hru na to, kolik zvuků u rybníka slyší, kolik vidí na rybníce kačenek a jak dlouho vydrží mlčet jako ryby. Dále si lze povídat o sladkovodních rybách, zazpívat i zarecitovat si o vodě nebo překonat nejdlejší hod kamenem do vody.

Můžete si také zahrát hru **Mokro – sucho**. Na zem se položí švihadlo nebo cokoliv jiného, co zem rozdělí na dvě části. Jedna část znamená mokro, druhá část znamená sucho. Podle toho, co vedoucí říká, děti přeskakují provaz z jedné strany na druhou. Ten, kdo nestihne včas změnit stranu, vypadává ze hry.

Zábavná je také **hra na rybičky a rybáře**. Jeden rybář chytá rybičky a každá chycená rybička se promění v rybáře. Vyhrává ten, kdo zůstane jako poslední rybička. Když rybář chytá rybičky, říká tuhle básničku:

Lovím malé rybičky, těch jsou plné rybníčky.

Lovím menší rybky, ať mám plné sítky.

Lovím velké ryby, bude prázdný rybník.

Kterou dneska rybičku já vylovím z rybníčku?

Aktivity:

- povídání o vodnických pohádkách
- povídání o sladkovodních rybách
- hra Mokro – sucho
- zpívání písničky a recitování básničky o vodě
- závod o nejdlejší hod kamínkem
- předvádění různých plaveckých stylů na suchu
- hra na rybičky a rybáře

Pro rozšíření aktivit v tomto čísle můžete využít Pracovní listy:

14. Naslouchání okolí
31. Co nám dává příroda
33. Kde žijí zvířata
37. Roční období
39. Vnímání přírody

Poznámky:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

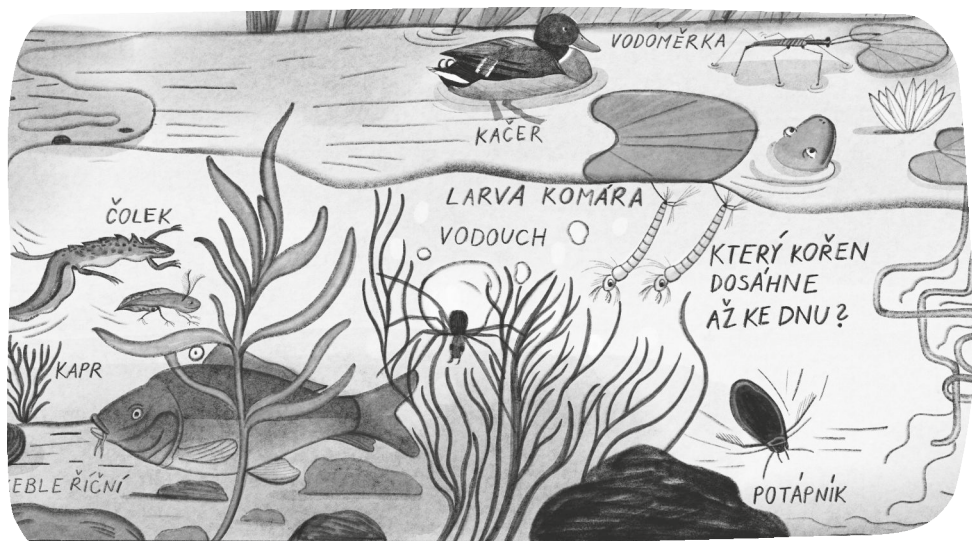
.....

.....

.....

.....

2 • Pod vodou to žije

Odpolední vycházka zavedla benjamínky k velkým tůňím na okraji města. Tůně jsou velké i menší vodní plochy. Mohou být přírodní i uměle vytvořené. Ty přírodní vznikají vlivem vyšších srážek či tání sněhu a jejich definice je velmi široká. Tyto tůně jsou postupně vysychavé a najde se tu mnoho velmi důležitých organismů.

V naší tůni to žije! Na hladině jsou lekníny a jiné vodní rostliny. Pod hladinou plave kapr, okoun, čolek, pavouk vodouch, brouk potápník, pulci, žáby a další vodní živočichové.

Zkoumání tůňí

Pokud vyrazíte k tůni, vezměte si s sebou lupu a encyklopedii. V ní si vyhledejte informace k živočichům, které tu uvidíte.

Skvělou pomůckou, jak nakouknout pod hladinu, je zavařovací sklenice různých velikostí. Odšroubujte víčko a do sklenice si naberte vodu. Přes sklo pak uvidíte velké i malé organismy. Všimněte si barvy a vůně vody. Barvu i vůni můžete porovnávat s vodou z jiného vodního zdroje (např. rybník, kaluž, řeka...).

3 • Jak se bere voda v rybníce?

V pokusech tentokrát můžete zkoumat proces, díky kterému zjistíte, jak se do rybníka dostává voda.

Na levé straně je nakreslen rybník a jeho okolí. Zkuste s dětmi najít na obrázku místa, kde se voda do rybníka dostává a také kde z něj odchází. Potom si společně povídejte o koloběhu vody a pomocí šipek ho zakreslete do obrázku.

- Voda do rybníka přitéká potokem → odtéká potokem do řeky
- Voda do rybníka naprší → díky sluníčku se pak odpaří → vzniknou mraky → opět naprší

U rybníka a v rybníce se toho může dít spousta. Společně si obrázek prohlédněte a řekněte si, co se na něm děje, koho tam vidíte, jak vypadá okolí rybníka. K detailnějšímu prohlížení můžete využít hledání několika obrázků: čáp, žába 3×, kapr 2×, kachna 2×, kluk s plovacími křídélky, deka, nafukovací balón, listnatý strom.

Srážkoměr

Druhou stranu můžete využít k pozorování vody ve vašem okolí. V prvním pokusu naleznete návod na výrobu srážkoměru.

Co je srážkoměr: Je to přístroj používaný v meteorologii a hydrologii k měření srážkových úhrnů.

Vysvětlení pro děti: Je to přístroj, díky kterému zjistíte, kolik napršelo vody na jednom místě za určitou dobu.

Co k tomu budete potřebovat: PET láhev, permanentní fix, zalamovací nůž, pravitko

Postup:

1. Uřízněte hrdlo PET láhve.
2. Vložte ho otevřenou úzkou stranou do zbytku láhve.
3. Podle pravitka nakreslete na srážkoměr stupnici.
4. Umístěte srážkoměr ven do otevřeného prostoru.

Srážkoměr můžete umístit u klubovny nebo doma na zahradě a zjistit, kolik napršelo například za dobu trvání vaší schůzky nebo přes noc.

Čistička vody

V druhém pokusu najdete návod na výrobu čističky vody. Můžete tak vzít vodu z vašeho rybníka nebo z louže a zkusit ji vyčistit. Upozorňujeme, že i tak je voda pouze užitková a děti by ji neměly pít!

Pomůcky:

PET láhev, nůž, 1× velká prázdná zavěšovací sklenice, filtrační papír, vata,

4 • Přírodní tvoření

Benjamínci s Jankou jsou venku. Janka dětem navrhuje, ze si dnes vytvoří svůj vlastní land art. Benjamínci to slovo neznají a ptají se, co to ten land art vlastně je. Janka jim vysvětluje, že land art je přírodní krajinné umění, nepoužívají se při něm pastelky, barvy ani papír, ale větvičky, kamínky a ostatní přírodniny. Je to umění, které zkrátka používá přírodu a dary, které se v ní nacházejí. Děti se pomocí této techniky naučí kreativně využít a také přetvořit přírodní materiály v něco nového.

Spoustu zábavy si skupinka užije také při vymýšlení názvů svých objektů. Můžete to také vyzkoušet – hrát si se slovy a vymyslet něco poetického nebo naopak něco hodně legračního, fantazii se v umění meze nekladou.

Malování blátem

Na druhé straně rubriky se Ben s Mínou snaží vytvořit vlastní barvu tím nejjednodušším způsobem. Sbírají bláto a v kelímku si z něj míchají hnědou barvu. Udělejte to také a namalujte si svůj bahnitý obrázek. Je zde prostor povídat si o barvách a o tom, jak se některé barvy dají vyrobit třeba i doma.

5 • Rybí kuchařka

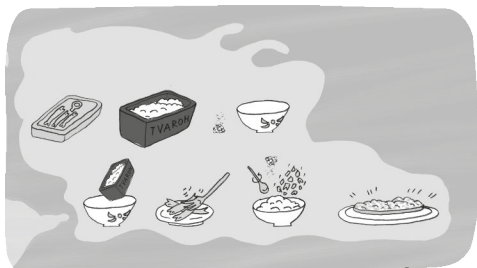
V této rubrice benjamínci odpočívají u rybníka. Jaké ryby žijí v rybníce? Poznáte ryby, které jsou v rubrice nakreslené? (Okoun říční, štika obecná, úhoř říční a kapr obecný.) A najdete dvojice? Můžete se s dětmi bavit o tom, které další ryby a živočichy můžeme potkat v rybníce či řece (škeble říční, pstruh duhový, vodní šnek, sumec velký, rak říční a další...).

A které ryby žijí v moři? Benjamínci mají spoustu nápadů, jsou to ale všechno ryby? Například velryba není ryba, ale savec. Jaké další živočichy benjamínci přimotali k mořským rybám? A co jste viděli za tvory v moři vy?

Rybí recepty

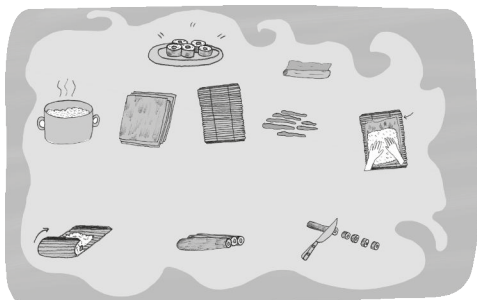
Na pravé straně najdete pár rybích receptů.

Rybičková pomazánka

Budete potřebovat tvaroh, sůl, rybičky v oleji a případně cibulku.

Postup: Rybičky namačkejte vidličkou na malé kousky a smíchejte s tvarohem a špetkou soli. A můžete hodovat!

Lososové sushi

Připravte si uzeného lososa, do lepiva uvařenou rýži, mořskou řasu nori, rolovací podložku a potravinovou fólii.

Postup: Nejprve si připravte rolovací podložku, na ni položte potravinovou fólii a jeden plátek řasy nori. Na řasu pak dejte vrstvu rýže a nudličku lososa.

6 • Na rybníce jsou velké vlny

Název rubriky je převzat z písně Jaromíra Nohavici Kapr. Poslechněte si s dětmi píseň a najděte všechny vtípky, které v textu uslyšíte.

Na rybníce jsou velké vlny,
dělají se od přírody,
kapr ten je opatrný,
nevystřčí čumák z vody.

Šplouchy šplouchy,
štika žere mouchy.
Žbluňky žbluňky,
a kapr meruňky.

Šplouchy šplouchy,
štika žere mouchy.
Žbluňky žbluňky
a kapr meruňky.

Nevylézež, kapře milý,
je tam velké vlnobití.
Chlupy vodě se naježily
a mohl by ses, mohl utopití.

Šplouchy šplouchy,
štika žere mouchy.
Žbluňky žbluňky
a kapr meruňky.

Šplouchy šplouchy,
kapr žere mouchy.
Žbluňky žbluňky,
štika meruňky,
ná ná ná ná...

Jděte s dětmi nejlépe do přírody k rybníku a ukažte si, jestli se na rybníce dělají velké vlny. Ptejte se, kdy mohou vidět na rybníce vlny. (Vít, po vhození kamínku apod.).

Vysvětlete si, které vodě se říká stojatá a které tekoucí. Vymyslí děti samy příklady? Pokud ne, dávejte jim možnosti a děti mohou odpovídat nebo tipovat: rybník, řeka, potok, jezero, přehrada, stružka atp.

Zrcadlová hra

Dramatická hra, kdy děti vytvoří dvojice, jeden vede a druhý opakuje jeho pohyby jako v zrcadle. Pak se hráči vystřídají ve vedení.

Honěná dvojčata

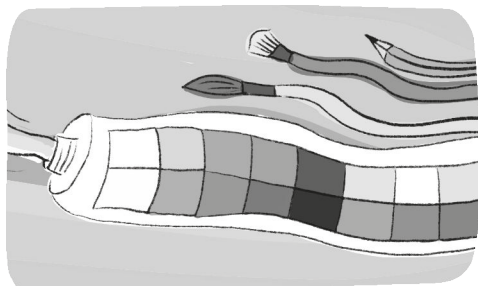
Děti se navzájem honí ve dvojicích. Jedná se o klasickou předávanou babu. Po domluvě je možné nechávat chycené dvojice taky chytat a hra končí, když jsou všechny dvojice chycené.

V které pohádce se narodila královně dvojčata? (Princ Bajaja.) Přečtěte si nebo poslechněte pohádku, zdramatizujte ji s dětmi.

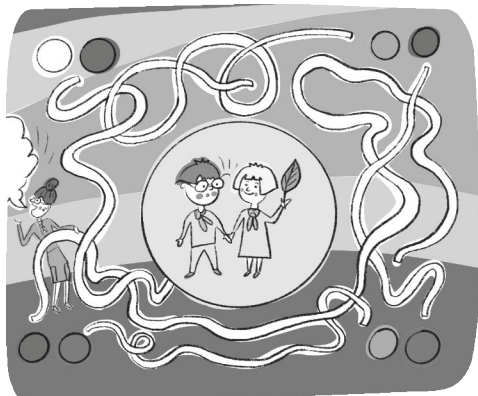
7 • Průzkumníci a badatelé

Benjaminci a Janka si v této rubrice zahrají na průzkumníky a badatele. Společně se vydají k rybníku a pečlivou vědeckou práci se pokusí co nejlépe popsat jeho ekosystém.

Vydejte se i vy k vašemu nejbližšímu rybníku, potoku nebo jiné vodní ploše a zkuste to také. Jaké tam rostou trávy, jaké uvidíte nebo zaslechnete ptáky? Jaké najdete brouky nebo jiný hmyz? Můžete si také povídat o důležitosti vody v krajině, o organismech, o provázanosti ekosystému a také o tom, jak jsou křehké, jak jim mohou lidé uškodit a hlavně – jak je můžeme a máme chránit.

Na druhé straně rubriky najdete také barevnou šachovnici. Pokuste se ke každé barvě s dětmi najít odpovídající přírodninu ve vašem okolí. Povídat si můžete třeba o tom, jaké druhy zelené barvy můžeme v přírodě vidět. Příroda je tak pestrá a plná různých barev.

A nakonec oblíbená otázka – víte, z jakých barev namícháme zelenou? Odpověď zjistíte, když vyluštíte bludiště.

10 • V rybníce nahoru dolů

Jedná se o klasickou deskovou hru typu Hadi a žebříky (Snakes and Ladders). Děti postupují od startu k cíli podle počtu teček hozených na kostce. Pokud šlápnou na stonek orobince, postupují nahoru. Pokud se dostanou na políčko s bahnem, sklouzávají dolů. Vyhrává, kdo se dostane přes všechny nástrahy do cíle.

K postupu si připravte klasické figurky ze hry Člověče, nezlob se, nebo si děti mohou nabarvit kamínky. Máte-li kreativnější svěťence, mohou si kamínky pokreslit či ozdobit tečkováním – dotpainting: bit.ly/dot_painting.

Varianta:

Ve Vystřihovance je připraveno 8 kartiček s úkoly. Pokud někdo stoupne na stonek orobince, otočí jednu kartičku, a vystoupat může, pokud splní úkol z kartičky. Úkoly můžete doplňovat vlastními návrhy, ať už písemně na dalších kartičkách nebo slovně na místě. Můžete také využít Karty Ben Já Mína.

DESKOVKA

Poznámky:

KARTY BEN JÁ MÍNA

Karty s připravenými aktivitami, které vedoucím, učitelům a rodičům přinesou nepřeborné množství nápadů, jak zabavit malé holky a kluky.

Najdete tu celkem 100 aktivit pro děti ve věku 5–7 let. Velké množství her na dovnitř i na ven, spoustu nápadů k poznávání přírody a světa kolem nás.

Vydává Junák – český skaut
www.benjaminaskaut.cz

K zakoupení na
www.skaut.cz/obchod

DARUJTE PŘEDPLATNÉ SVÝM BLÍZKÝM!

Roční předplatné časopisu včetně tištěné metodiky za 350 Kč si můžete objednat na predplatit.cz nebo na send.cz, kde si můžete zvolit také variantu s dárkem – Kartami Ben Já Mína – nebo objednat jednotlivé výtisky.

Dárkový poukaz s Benem a Mínou si můžete stáhnout na benjamina.skaut.cz/#objednejte-si.

benjamina.skaut.cz

Jedno dítě ze skupiny odejde za dveře (za strom, hrajete-li venku). Jedno ze zbylých dětí dělá mouchu. Když se vrátí dítě, které odešlo, ostatní mají skloněné hlavy. Přichozí je vyzve: „Moucho, zabzuč!“ a moucha zabzučí. Dítě se snaží uhodnout, které z dětí je moucha. Má na to 3 pokusy.

- Domluvte si pravidla střídání toho, kdo odchází za dveře/strom.
- Přidávejte další zvířata: hmyz, domácí mazlíčci, zoo, lesní zvěř apod.

Najděte pro děti pohodlné místo a řekněte jim, ať si lehnou nebo sednou, podle toho, co je komu příjemné. Děti zavřou oči a naslouchají okolí. Co všechno slyší? Rozeznají všechny zvuky? Jaké jsou? Příjemné nebo ne?

- Určete si časový limit na poslouchání. Pak si s dětmi sedněte a ptejte se, co všechno slyšely. Zda dokáží pojmenovat to, co zvuky vydávalo. Které zvuky byly ne/příjemné, které ne/známé, co asi znamenají?
- Další aktivity najdete v Pracovních listech pro benjamínky, Pracovní list č. 14 NASLOUCHÁNÍ OKOLÍ.

Děti stojí v kruhu, před nimi v dalším kruhu dřepí děti – žabáci, uprostřed kruhu stojí jedno dítě. Stojící děti sledují pouze žába „žabáků“, dřepící „žabáci“ sledují dítě uprostřed. Na koho prostřední mrkne, snaží se uskočit, aniž by se ho stojící kamarád dotkl. Kdo uskočí bez dotyku, vymění se s dítětem uprostřed. Po 2–3 kolech vyměňte stojící a dřepící děti.

Těžší varianta:

Stojící děti mají ruce za zády.

Pomůcky: hudební nástroj, hudební nahrávka a přehrávač, popř. stopky

Děti se pohybují v prostoru. Může jim k tomu hrát hudba nebo dospělý na hudební nástroj.

Podle povelu dospělého se děti proměňují v:

- a) housenky – děti se plazí po zemi,
- b) kukly – děti se skrčí do klubička,
- c) motýly – mávají křídly a ladně plují vzduchem.

● Vedoucí hry se může střídát. Domluvte si předem, jak dlouho budete hrát (např. časový limit, počet střídání vedoucího hry).

● Děti si mohou vymyslet pro jednotlivá stádia vlastní pohyby.

Další hru můžete změnit a hrát podobně na vajíčka, pulce a žabu.

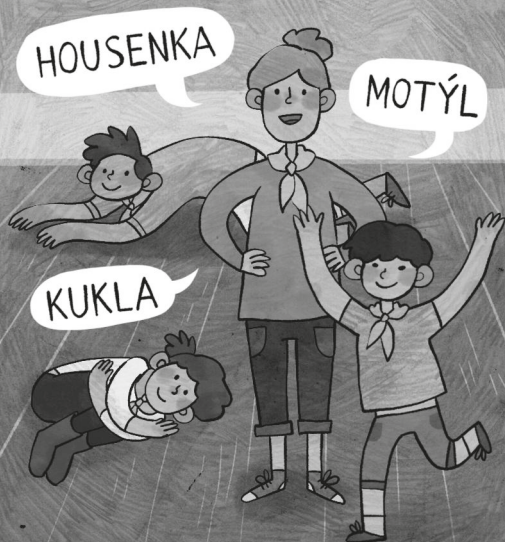
KDYŽ ZAVŘETE OČI

MOUCHO, ZABZUČ

HOUSENKA, KUKLA, MOTÝL

NA ŽABÁKY

